

SĂPĂTURILE ARHEOLOGICE DIN LOCUL "LA BECI" COMUNA IVESTI, JUDEȚUL VASLUI

**C. Asăvoaie
M. Mamalaucă**

În cursul lunilor octombrie-noiembrie 1993 Muzeul de istorie "Vasile Pârvan" Bârlad, a organizat în colaborare cu Institutul de arheologie de pe lângă Filiala Iași a Academiei Române o campanie de săpături arheologice sistematice în punctul "La beci" de pe teritoriul comunei Ivesti, județul Vaslui. Amintitul punct îl constituie un promontoriu ce se află situat la cca. 1,5 km S-V de localitatea Ivesti, pe malul drept al pârâului Tutova, la aproximativ 100 m de firul acestui curs de apă. În anul 1993 s-a procedat la adâncirea secțiunii S1, trasat anterior, secțiune orientată E-V, perpendicular pe curbele de nivel ale promontoriului existent în acest punct, în lunca pârâului Tutova. Principalul obiectiv urmărit prin această operațiune a fost acela de a stabili o primă imagine stratigrafică și nu în ultimul rând de a obține primele elemente planimetrice ale ruinelor semnalate de către cel care inițiasă cercetarea în acest loc. Nu s-a intenționat stabilirea definitivă a cronologiei complexului ci doar surprinderea elementelor care să conducă la identificarea principalelor etape de construcție-refacere a edificiului care a funcționat aici, urmând ca problemele de detaliu să fie rezolvate pe măsură ce cercetarea va fi extinsă. Pe parcursul săpăturii au apărut un număr de patru ziduri (Pl. IV) orientate N-S și dispune după cum urmează:

- Z1 între 1,25m-2,10 m față de extremitatea vestică a secțiunii având cota maximă păstrată de 0,80 m față de actualul nivel de călcare;

- Z2 este situat între 6,20 m - 6,90 m față de aceeași extremitate având cota maximă de păstrare la 1,20 m față de actualul nivel de călcare;

- Z3 se găsește între 8,75 m-9,38 m față de același reper, cota maximă la care s-a păstrat este de 1,20 m ;

- Z4 este amplasat între 12,80 m-13,50 m având cota maximă de păstrare la 1,20 m față de nivelul de călcare actual. Adâncimea până la care aceste ziduri pătrund este de: Z1-2,90 m ; Z2-2,10 m ; Z3-2 m ; Z4-2,10 m .

În extremitatea vestică a secțiunii între Z1 notată în plan cu Z1c, zid care spre deosebire de Z1 construit din piatră și cărămidă este realizat în exclusivitate din piatră. Datorită faptului că extremitatea vestică a secțiunii se află la limita unui drum de țară, intens circulat, cercetarea acestei porțiuni de zidărie nu a putut fi finalizată. Se poate preciza faptul că este cea mai nouă etapă de construcție din cadrul întregului complex și că a fost demantelată până la cota la care se păstrează acum (0,85 m față de nivelul de călcare) odată cu Z1 și Z1b. Din același Z1c a fost surprins în umplutură un fragment de zidărie prăbușit notat cu Z1a. La est de Z1 se găsește adosat un alt zid notat de noi cu Zab construit din piatră având cota maximă de păstrare la -1 m și cota minimă la -2,10 m. Se pare că acest din urmă zid a fost construit cu scopul de a consolida Z1, aparținând și acesta unei etape ulterioare de construcție. Zidurile Z2, Z3, Z4, construite în exclusivitate din piatră, relativ fasonată cu mortar aparțin probabil aceleși etape de construcție și aceluiași edificiu. Principalele argumente în acest sens constituindu-le materialele identice din care sunt construite, liantul, grosimea apropiată (0,55 m-0,70 m) adâncimea fundației relativ mică față de nivelul la care a

început construcția 0,20-0,25 m. Se mai poate face observația că cele trei ziduri în discuție au fost demantelate aproximativ în aceeași perioadă de către localnici cu scopul reutilizării pietrei, acțiune ce s-a petrecut în secolul XX.

Din punct de vedere strategic (Pl. V) situația se prezintă astfel: primul nivel variind între 0,10-0,60 m îl constituie solul vegetal actual, urmează pe porțiuni consistente umplutură de piatră fragmentară, bucăți de cărămidă, pigment de mortar, fragmente de chirpic ars provenit de la lipitura pereților din partea superioară având și amprentă de lemn. În imediata apropiere a zidurilor Z1b, Z2, Z3, se află lentile de pământ negru cu sporadice urme de chirpic ars, lut galben, piatră și mortar, lentile care marchează pământul deranjat de către cei care au demantelat zidurile. La rândul lor aceste lentile suprapun în marea majoritate a cazurilor o umplutură constând din cenușă, arsură, moloz cu cărămidă, piatră și mortar, toate aceste conținuturi fiind inegal răspândite. Acesta constituind nivelul care marchează sfârșitul ultimei etape de funcționare a construcției. În cazul zidului Z3, la vest de acesta se înregistrează din nou o lentilă de pământ negru, asemănător cu cel descris mai sus care marchează în zona acestui zid o primă etapă de demantelare. Sub aceste nivele se află un strat continuu, întrerupt doar de ziduri, de pământ cenușiu cu cărbune, piatră măruntă, chirpic și fragmente de lemn, suprapus la vest de Z2 până la aproximativ jumătatea distanței dintre Z1 și Z2, de o lentilă de pământ negru brun cu pigment de mortar și cărămidă, sporadic cărbune, straturi provenind de la o nivelare anterioară demantelărilor și care suprapune o lentilă continuă de lut pigmentat sporadic cu mortar, cărămidă și cărbune. Această lentilă de lut a constituit podeaua construcției probabil în prima etapă de funcționare la jumătatea distanței dintre Z1 și Z2 se află o aglomerare de piatră, surprinsă în profilul nordic, care poate să constituie extremitatea sudică a unei vechi vetre sau, mai curând, rezultatul prăbușirii unui zid ce ar putea fi surprins la nord de secțiunea trasată. Aglomerația de pietre penetrează nivelul de amenajare a podelei pătrunzând în nivelul de humus antic nederanjat care la rândul său suprapune solul galben steril.

Între Z2 și Z3 situația stratigrafică este aproape identică exceptând prezența unor pietre de dimensiuni mai mari în stratul de pământ cenușiu, prezența lor fiind mai consistentă în extremitatea estică a intervalului.

Situația stratigrafică se modifică întrucâtva între zidurile Z3-Z4 unde sub nivelul amintitului strat de sol cenușiu în cadrul fiecăruia din nou se constată prezența unor pietre mai mari-apare o lentilă de sol maroniu sfărâmițos, având în conținut mortar, cărămidă și cărbune provenind probabil de la o podea din lemn care ajunsă în stadiul de putrefacție a fost penetrată de elementele amintite. La rândul său această lentilă suprapune humusul medieval ce are în conținut pigment de mortar și cărămidă, pământ care după toate probabilitățile constituie un strat provenit în urma excavării șanțurilor de fundație. Un penultim nivel, este cel al pământului negru dens corespunzător solului antic care suprapune solul galben steril. Analizând situația stratigrafică se constată că încăperile situate între Z1- Z2, Z2-Z3 și cea situată între Z3-Z4 există unele diferențieri. Deși nivelul prim de călcare corespunzător perioadei de funcționare a construcției se diferențiază între amenajările dintre Z3-Z4 și celelalte două, aceasta nu constituie un argument suficient în susținerea ipotezei că Z1- Z2, Z2-Z3 și Z3-Z4 constituie etape diferite, argumentele fiind arătate mai sus. La stadiul actual al

cercetărilor se poate emite ipoteza că primele trei ziduri de la E spre V (4,3,2) fac parte din același ansamblu la care ulterior s-a adăugat fie prin extindere fie prin crearea unui nou edificiu Z1. La Z1 s-a adăugat după cum s-a mai arătat, probabil în etape diferite, Z1b și Z1c.

Materialele ceramice (Pl. I, II, III) recoltate până în prezent, singura categorie de material descoperit, permit în condițiile de bulversare a straturilor o datare largă între secolele 15-18. De altfel, tradiția locală singura controlabilă până în prezent consemnează sfârșitul acestui complex la anul 1821. În privința destinației complexului, dat fiind faptul că este vorba de o construcție de mari dimensiuni cu repetate etape de refacere, din materiale durabile, ca și tradiția locală, se poate opina că respectivul complex a fost o reședință boierească. Documentele medievale vin în sprijinul acestei afirmații ele atestând “La gura Tutovei” sau “pe Tutova”¹ curtea lui Ivul și a urmașilor acestuia. Pentru secolul XV I importanța acestei curți poate fi subliniată și prin cursa de cai “Vierșunul” de la podul satului Ivești la Bârlad cursă la care a participat și Alexandru Lăpușneanu.

În extremitatea estică a secțiunii trasate în 1993 în porțiunea neepuizată arheologic a apărut un mormânt de înhumatie orientat E-V, având mâna dreaptă pe piept și mâna stângă pe bazin, scheletul fiind prost conservat, păstrând însă urme de sicriu, fără alt inventar.

Ca urmare a descoperirilor făcute se poate presupune că în perimetrul mai sus menționat ar putea exista o metropolă. În terenul arabil situat în partea de vest a complexului la care s-a demarat cercetarea se găsește probabil o așezare medievală contemporană cel puțin parțial cu una din etapele funcționării construcției din piatră și cărămidă, urmând însă ca cercetările viitoare să clarifice toate detaliile legate de această zonă.

NOTE:

¹ Ion Ionașcu și colab., *Documente privind istoria României*, XVII, vol. IV, p. 146.

LISTA ILUSTRĂȚIEI

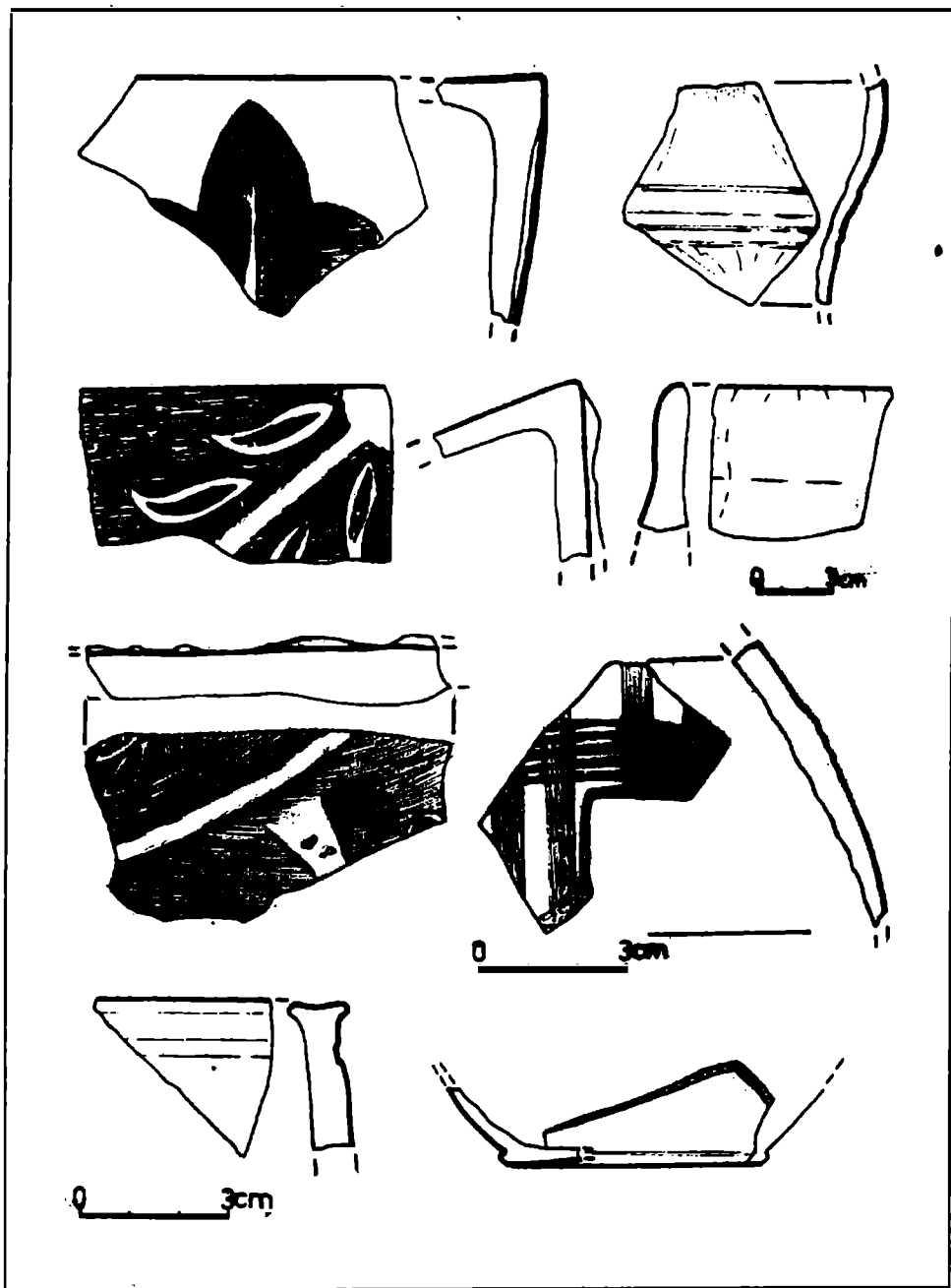
Pl. I. “LA BECI”. 1 - 8 , fragmente ceramice (cahle și vase)

Pl. II. “LA BECI”, 1 - 8 , fragmente ceramice

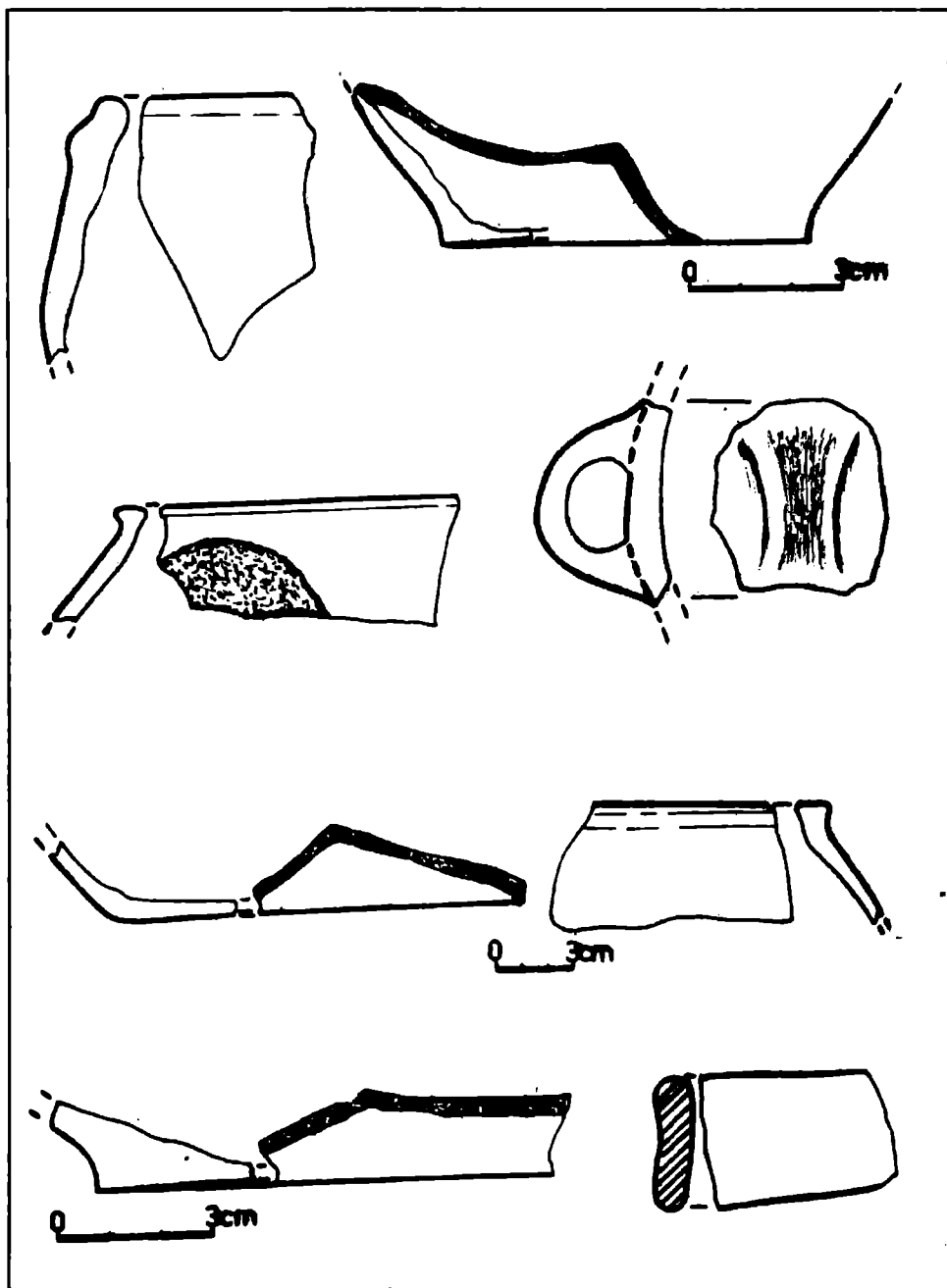
Pl. III. “LA BECI”, 1 - 6, fragmente cahle; 7 - M 1

Pl. IV. “LA BECI”, plan S 1

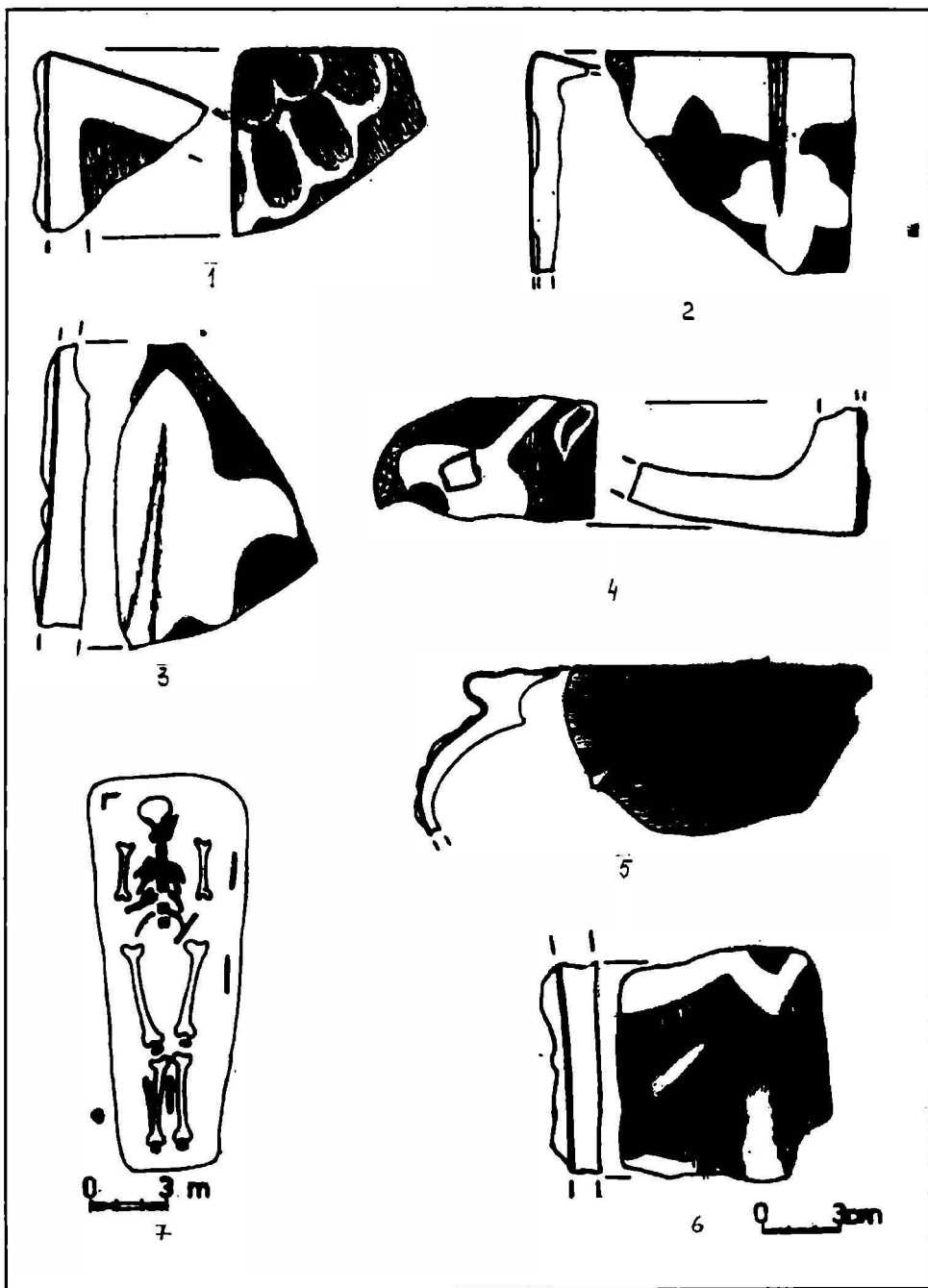
Pl. V. “LA BECI”, profil S 1

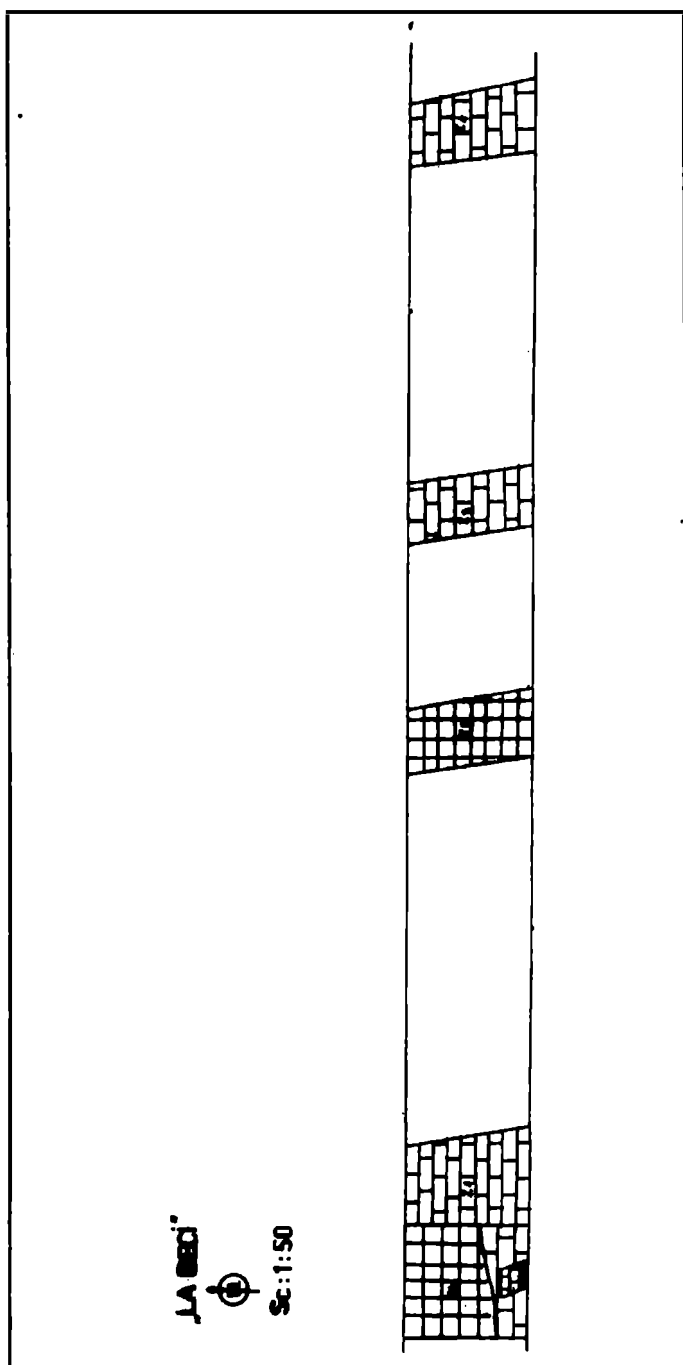
Pl. I.

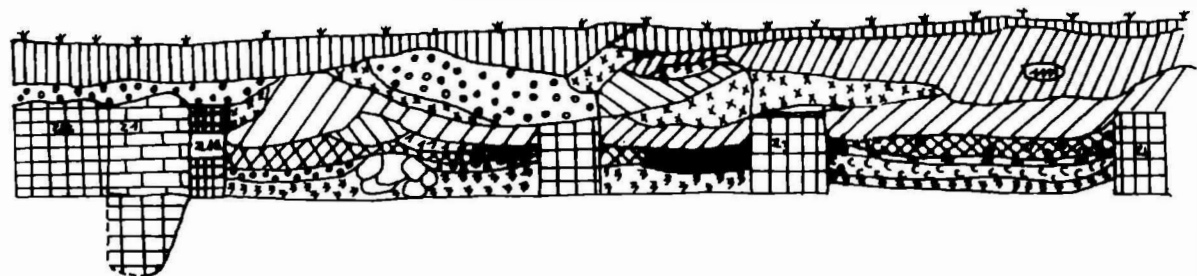
Pl. II.

Pl. III.

Pl. IV.

LEGENDA

Sc:1:50

LA BECI

[---] -nivel de călcare actual

[] -sol vegetal

[] -umplutură cu conținut de piatră fragmentară, buc. cărămidă, mortar, fragment de chirpic ars provenit de la lipitura pereților cu amprentă de lemn și fragment mortar; fragment ceramică

[] -pământ negru cu sporadice urme de lut galben, chirpic ars, piatră și mortar.

[] -sol maraniu, sfărâmișos cu cărbune, mortar, cărămidă.

[] -pătură compactă de lut galben-maron cu sporadice urme de concrețiuni calcaroase.

Z₁-piatră + cărămidăZ₂-piatră ; Z₃-cărămidă

[] -umplutură cu arsură, cenușă, moloz cu cărămidă, mortar, piatră.

[] -pigment mortar, carbune, fragmente cărămidă și piatră

[] -pământ negru brun cu pigment de mortar și cărămidă, sporadic carbune.

[] -pământ cenușiu cu cărbune, piatră mică, chirpic, fragment lemn.

[] -podea lut, pigment mortar, cărămidă, cărbune

[] -pământ negru dens cu fragm. cărămidă, mortar, cărbune.

[] -humus medieval cu pigment de mortar, cărămidă (pământ nivelat provenit de la șanțurile de fundații).